

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)
Dhr. drs. M.J. van Rijn
Postbus 20350
2500 EJ 'S-GRAVENHAGE

doorkiesnummer
(070) 373 8704

uw kenmerk

bijlage(n)

betreft
VNG-standpunt op 5 financiële
punten in de Jeugdwet

ons kenmerk
ECFE/U201500691

datum
24 april 2015

Geachte heer Van Rijn,

Tijdens het Bestuurlijk Overleg jeugd van donderdag 30 april aanstaande staat een groot aantal financiële onderwerpen op de agenda. Onderwerpen waarover nog voor de meicirculaire gemeentefonds 2015 een besluit moet worden genomen. Het is 30 april niet de eerste keer dan we elkaar over deze onderwerpen spreken. In de voorbereidingen op dit BO geven wij u vast onderstaande punten mee.

0. Vooraf

U heeft vanuit het kabinet een positief eerste beeld van de decentralisatie naar buiten gebracht. De VNG deelt die analyse. Deze relatieve rust komt omdat gemeenten conform het overgangsrecht zittende cliënten hun zorg af laten maken en instellingen bevoorschotten zodat ze niet in problemen komen om hun personeel te betalen.

Gemeenten kiezen ervoor om burgers niet de dupe te laten zijn van de onvermijdelijke overgangsprikelen die horen bij een stelselherziening. Gemeenten hebben de inkoop moeten doen terwijl ze vaak over niet-betrouwbare cijfers per instelling per gemeente beschikten. Ze hebben met de beperkte kennis van 2014 budgetten toegedeeld aan sectoren en aan instellingen. Gemeenten hebben daarmee ook het Rijk comfort gegeven dat de stelselherziening bij hen in goede handen is. Het is volstrekt onacceptabel dat terwijl de zorg in 2015 geleverd moet worden, budgetten die al bestemd zijn teruggetrokken worden en er structureel minder naar gemeenten gaat dan eerder is afgesproken. Daarmee worden 2016 en verder financieel instabiele jaren en zal het onmogelijk zijn om de jeugdhulp op het zelfde niveau te kunnen blijven leveren en vernieuwing te realiseren. Met alle onzekerheid voor zorgpartners, gemeenten en vooral cliënten voorop.

1. AWBZ-realisatiecijfers 2014

Uit de cijfers van de Nederlandse Zorgautoriteit over 2014 volgt dat er meer mensen gebruik maken van de Wet langdurige zorg (Wlz) dan verwacht. Dat levert het kabinet een budgettair probleem op in de Wlz. Geen budgettair probleem in de Jeugd of Wmo. U kent onze zwaarwegende argumenten waarom op basis van de AWBZ-realisatiecijfers 2014 geen extra korting op het macrobudget jeugd en Wmo van gemeenten doorgevoerd kan worden. Deze hebben we eerder mondeling en schriftelijk kenbaar gemaakt aan u en aan andere leden van het kabinet. Het gaat in tegen de gemaakte bestuurlijke afspraken (regels Gemeentefonds gelden, basisjaar 2013 is afgesproken, meicirculaire 2014 moest gemeenten zekerheid over het budget geven). Bestuurlijke afspraken die gemaakt zijn om wederzijdse zekerheid te verkrijgen, en juist om de Jeugdwet, de Wmo 2015 én de Wlz tot een succes te brengen. Het is ook contrair aan de doelen van de stelselwijziging: door extra kortingen van het kabinet worden gemeenten gedwongen om cliënten sneller gebruik te laten maken van de Wlz. Het zou juist andersom moeten zijn: een effectieve Wmo en Jeugd mogen best meer kosten, omdat daardoor nóg hogere kosten in de Wlz in de toekomst voorkomen worden.

Gemeenten zouden worden gedwongen om meer te korten dan was gepland. Dat betekent dat de subtiele balans tussen afbouw van zware zorg en opbouw van de voorkant wordt verstoord. Er zou bijvoorbeeld gekort moeten worden in de net versterkte voorkant, de wijkteams. Of er zou onverantwoord snel moeten worden afgebouwd bij de zware zorg waardoor wachtlijsten ontstaan. Het risico is dat kwetsbare jeugdigen in de knel komen en dat de transformatie niet van de grond komt. Gemeenten worden in feite met een onuitvoerbaar opdracht geconfronteerd.

2. Wlz-indiceerbare cliënten

U heeft half april een bestand beschikbaar gesteld aan gemeenten waarin per gemeente zichtbaar is wat er voor jeugd en Wmo met terugwerkende kracht in 2015 en structureel vanaf 2016 uit het macrobudget gelicht wordt. Dit budget past bij de groep cliënten die na oktober 2014 ervoor hebben gekozen om direct onder de Wet langdurige zorg (Wlz) te vallen, dus niet onder de Jeugdwet of Wmo. Dit principe is het gevolg van een beslissing van de Tweede Kamer en staat niet ter discussie.

Er is wel een knelpunt. De geleverde budgetinformatie alleen is absoluut onvoldoende voor gemeenten om deze doelgroep los te kunnen vlechten uit de totale contracten die ze met instellingen hebben gesloten. Gemeenten hebben zo snel mogelijk, maar uiterlijk met de meicirculaire gemeentefonds 2015 informatie over de uitname-budgetten per gemeente per instelling nodig, willen ze het bedrag dat met terugwerkende kracht is uitgenomen terug kunnen halen per instelling. Uw ministerie zal die informatie moeten leveren omdat:

1. gemeenten deze informatie niet hebben. Gemeenten krijgen van instellingen te horen welk budget die instellingen in een jaar nodig hebben en hebben daar contractafspraken over gemaakt. Gemeenten kunnen dit onmogelijk controleren. En de gegevens van instellingen kunnen onmogelijk kloppen omdat de offertes van instellingen vaak het gemeentelijk totaalbudget te boven gaat, zo is bij de zorginkoop in 2014 gebleken.
2. het een Rijkskeuze is dat deze groep niet langer onder de Wmo en Jeugdwet valt. Een keuze die te laat bekend is geworden om daar nog rekening mee te kunnen houden bij de te sluiten contracten.

Zonder deze gegevens per instelling, kan de € 109 miljoen voor jeugd en de € 25 miljoen voor Wmo in 2015 niet uit het gemeentefonds worden gelicht. Want gemeenten kunnen niet eenzijdig contracten opbreken. Zeker niet als ze de data per gemeente niet kunnen vertalen naar de consequenties voor een contract met een specifieke instelling.

3. Indexatie

In de brief van 2 december jl. (2014-0000641516) over nominale indexatie integratie-uitkering sociaal domein stelt minister Plasterk dat deze indexatie meeloopt in het kabinetsbesluit over het al dan niet toekennen van rijksbrede compensatie voor loon- en prijsontwikkeling aan departementen. Als geïndexeerd wordt, zullen die middelen aan het budget van gemeenten voor het sociaal domein worden toegevoegd. Tegelijkertijd is aangegeven dat alleen VWS, VenJ en SZW, als vakdepartementen onder regie van de fondsbeheerders de afweging kunnen maken om de nominale index in bijzondere gevallen voor specifieke knelpunten aan te wenden binnen het sociaal domein.

Wij gaan ervan uit dat voor de jaren dat de jeugd-middelen op uw begroting staan, de totale nominale indexatie die beschikbaar komt voor de jeugdhulp, ook wordt doorgezet naar gemeenten in de vorm van nominale indexatie. De werkgevers van de organisaties die jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering uitvoeren hebben met stijgende werkgeverslasten en prijzen te maken. Dat geldt ook voor gemeenten. Nominale indexatie moet gebruikt worden waar dat voor bedoeld is.

Over volume-indexatie volgt eind april het eerste inhoudelijke gesprek. Dat wordt ambtelijk nu voorbereid. Duidelijk is dat de demografische ontwikkeling geen bijzonder hoge volume-indexatiepercentages rechtvaardigt. Dat is slechts het halve verhaal. De laatste decennia zijn maatschappelijke ontwikkelingen des te belangrijker geweest als oorzaak van de groeiende zorgvraag. Onder andere betere positionering van de zorg leidt tot extra vraag maar vooral ook de verminderde maatschappelijke acceptatie van “afwijkend” gedrag. Het is zeker het doel van de stelselwijziging de vraagstijging in te dammen. Dat is ook ons voornemen. Echter, daarvoor hebben gemeenten al een bijzonder forse structurele efficiencykorting van € 450 miljoen gekregen. Het is daarnaast niet reëel te veronderstellen dat gemeenten de hardnekkige groei in de zorgvraag van de afgelopen decennia in één keer kunnen afbuigen. Zeker niet als gemeenten geen directe invloed hebben op een groot deel van die groei (in de GGZ, waar huisartsen de voornaamste doorverwijzers zijn). Daarom blijft het van belang om tot een reëel percentage aan volume-indexatie te komen. Een percentage dat aansluit bij de volumegroei waar gemeenten mee te maken zullen krijgen.

4. Capaciteit gesloten jeugdzorg

U heeft het voornemen in 2016 € 16 miljoen uit het gemeentelijk budget te halen ter dekking van de kosten die te maken hebben met de capaciteitsreductie in de gesloten jeugdzorg. Gemeenten zijn niet aansprakelijk voor frictiekosten uit het oude jeugdstelsel. Want de leegstand waar we het hier over hebben, bestond al voorafgaand aan 2015. Bovendien maken gemeenten voor deze jongeren die niet langer gebruik maken van de gesloten jeugdzorg kosten via andere onderdelen binnen de jeugdhulp. Het is voor jongeren veel beter niet gesloten te verblijven. Maar gemeenten maken ook buiten de gesloten jeugdzorg aanzienlijke kosten om passende jeugdhulp voor hen te bieden. In 2014 is door onze bestuurlijke delegatie onder hoge tijdsdruk akkoord gegaan met uitname van € 25 miljoen en bleken de gevolgen in de praktijk fors. Zo moest bijvoorbeeld worden teruggekomen op budgetgaranties aan zorgaanbieders of zijn eigen gemeentelijke middelen ingezet. Een herhaling van zetten op dit punt is voor ons niet acceptabel.

5. DBC-gat

Recent is het CBS met een analyse van het zogenaamde DBC-gat gekomen. Uit die analyse blijkt dat het Rijk bij de verdeling van het historisch verdeelmodel in 2015 een fout heeft gemaakt. Die fout werd veroorzaakt doordat er bij de verdeling gerekend is met DBC-declaraties in 2011 (die niet overal even goed toegepast werden) maar er feitelijk is afgerekend met zorgaanbieders op basis van budgetafspraken 2011. Hierdoor is circa € 13 miljoen jeugdbudget scheef verdeeld: een aantal regio's heeft in 2015 meer budget dan zij hadden moeten krijgen, een aantal regio's heeft in 2015 minder budget dan zij hadden moeten krijgen als het Rijk de juiste verdeling direct had toegepast. Helaas is het vanwege aangegane verplichtingen en gewekte verwachtingen niet meer mogelijk dat in 2015 te corrigeren. Wij hechten zwaar aan onze contacten met onder andere zorgpartners waar we contracten mee sluiten. Zij moeten op ons als betrouwbare overheid kunnen bouwen.

U stelt voor om deze scheve verdeling tussen regio's op te lossen door te werken met een kasschuif, zodat de gemeenten in de regio's die te weinig budget hebben gehad in 2015 middelen krijgen die vervolgens van het macrobudget 2016 (mogelijk 2017) worden afgetrokken. Eigenlijk is het een voorschot van eigen geld. Dit is geen oplossing want dat betekent de facto een extra bezuiniging in 2016. Gemeenten kunnen niet verantwoordelijk worden gehouden voor een verdelingsfout van het Rijk. Die fout moet het Rijk dan ook uit eigen middelen corrigeren.

Wij zien –net als u in de kamerbrief over de eerste maanden van het gedecentraliseerde jeugdstelsel– dat gemeenten veel hebben weten te realiseren samen met alle veldpartijen. Maar dat het werk nog niet klaar is. Aangezien de financiële randvoorwaarde daar cruciaal in is, zijn bovenstaande punten van doorslaggevend belang om de transitie en de transformatie die net zijn begonnen, door te zetten. Wij hebben er vertrouwen in dat de ingeslagen inhoudelijke stelselwijziging een juiste is. En hopen dat we met u ook op financieel vlak tot overeenstemming kunnen komen zodat het niet nodig is om ongewenste vervolgstappen te zetten. Wij vragen u om in het belang van de cliënten de bestuurlijke keuze te maken voor stabiliteit van het jonge zorgstelsel.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Voorzitter directieraad